

Trajnostna mobilnost in promet

Mirjam Hadalin Makuc, dipl. vzgojiteljica, Vrtec Peter Klepec pri OŠ Cerkno

V prispevku predstavljam projekt »Trajnostna mobilnost in promet«, ki smo ga izvedli v okviru programa Trajnostne mobilnosti Ministrstva za infrastrukturo in prostor. Projekt je bil usmerjen k spodbujanju aktivnega prihajanja otrok v vrtec, krepitvi pozitivnega odnos do okolja, vzgoji otrok za zdrav in varen način življenja ter k varnemu in primernemu obnašanju v prometu. V članku predstavljam dejavnosti, ki smo jih z otroki izvedli v vrtcu. Dejavnosti so zajemale vsa področja kurikuluma za vrtce.

Ključne besede: trajnostna mobilnost, promet, zdravje, starši, otroci

Za vsako skupnost so promet, dostopnost in mobilnost ključnega pomena. Od vseh je odvisno učinkovito premikanje ljudi in dobrin, kar vpliva na kakovost življenja celotne skupnosti. Vendar ljudje zadnja desetletja opažamo negativen vpliv prometa na okolje, zdravje in kakovost bivanja. Za reševanje teh vplivov je potrebno pristopiti trajnostno.

Trajnostna mobilnost je način življenja in prav je, da jo kot vrednoto predstavimo vsem otrokom in njihovim staršem, saj se naše navade oblikujejo že v najzgodnejšem otroštvu. Trajnostna mobilnost je premikanje na trajnosten način, kar vključuje hojo, kolesarjenje, uporabo javnega potniškega prometa in podobno. Pomeni zagotavljanje učinkovite in enakopravne dostopnosti za vse, pri čemer je poudarek na omejevanju osebnega motornega prometa in porabe energije ter na spodbujanju trajnostnih potovalnih načinov.

Opredelitev projekta

V okviru projekta »Trajnostna mobilnost in promet« smo se v letošnjem šolskem letu v predšolski skupini otrok odločili, da поблиže spoznamo, na kakšne načine lahko prihajamo v vrtec, kako takšno ravnanje vpliva na nas in naše okolje. Ker tema spada na področje prometa, smo vanjo vključili tudi varno in pravilno obnašanje ter ravnanje v prometu. K sodelovanju smo povabili tudi svoje starše in druge.

V skupini 5–6 letnikov je bilo 24 otrok. Idejni vodji projekta sta bili vzgojiteljici Mirjam Hadalin Makuc in Maja Mezek.

V projektu z naslovom »Trajnostna mobilnost in promet« smo si zastavili naslednje cilje:

- Spreminjanje potovalnih navad in posledično zmanjševanje motoriziranega prometa v okolici vrtca.
- Zmanjšanje okoljskih obremenitev.
- Spodbujanje gibanja otrok in s tem krepitev njihovega zdravja.

Skozi celotni projekt smo:

- spodbujali k aktivnemu prihodu v vrtec,
- krepili pozitiven odnos do okolja,
- vzgajali otroke za zdrav in varen način življenja,
- skrbeli za vsakodnevno gibanje,
- skrbeli za varno in primerno obnašanje ter ravnanje v prometu.

Izvedba dejavnosti:

IGRICA BELI ZAJČEK

V okviru projekta »Trajnostna mobilnost v vrtcih in osnovnih šolah« Ministrstva za infrastrukturo in prostor smo se igrali igro za spodbujanje trajnostne mobilnosti – »Beli zajček«.

Igro smo začeli izvajati v Evropskem tednu trajnostne mobilnosti (16.–22. 9. 2019) in je trajala 14 dni.

Potek igre:

Starši so bili na roditeljskem sestanku seznanjeni s potekom igre. Pred in po izvajanju aktivnosti Beli zajček so izpolnili ankete o načinih prihoda v vrtec. Za motivacijo smo z otroki spoznali zgodbo o bellem zajčku, nato smo se pogovarjali o načinih prihodov v vrtec, skrbi za okolje in zdravje. Spoznali smo pomen besede trajnostna mobilnost in okolju prijaznejše načine prihodov v vrtec (peš, s kolesom, s skirojem, z rolerji, z avtobusom, z vlakom). Otroci so s pomočjo šablone izrisali zajčka, ga poobarvali s sivo barvo in izstrigli s škarjami. Zajčku so

po želji narisali oči, smrček, brčice, usta in kremplje. Otroci so vsako jutro čistili zajčka tako, da so nanj nalepili bel krogec. To so lahko storili le, če so v vrtec prišli na trajnosten način. Zajček je postajal vedno bolj bel, po 14 dneh pa je bil očiščen.

Namen igre je bil otroke in njihove starše spodbuditi, da prihajajo v vrtec na čim bolj trajnosten način, jim približati aktivne oblike prihoda v vrtec ter doseči spremembe potovalnih navad.

Cilj igre je bil povečati delež aktivnih prihodov v vrtec za 7 %.

Sama igra je tako spodbujala k trajnostnim potovalnim navadam, prometni varnosti, čistejšemu okolju, gibanju (motorične sposobnosti, zdravje) ter spodbujala jezikovno (pripovedovanje, opisovanje) in umetniško dejavnost (ročne spretnosti). Ob koncu igre so otroci prejeli odsevno kresničko.

OZNAČEVANJE PRIHODOV V VRTEC S SLIČICAMI PREVOZNIH SREDSTEV

Vzporedno z igrico Beli zajček so otroci dnevno na plakatu označili svoj prihod v vrtec. Prihod so označili s sličicami prevoznih sredstev. Na razpolago so imeli sličice pešca, skiroja, kolesa, avtobusa in avtomobila.

OBISK POLICISTA IN IGRA MALI DETEKTIV

V vrtec smo povabili policista z bližnje policijske postaje, ki nam je predstavil, kako se je potrebno v prometu varno in primerno obnašati. Poudaril je pomembnost hoje po pločniku in uporabo odsevnih teles ter nas opozoril na previdnost pred in med prehajanjem prehoda za pešce.

Skupaj smo odšli na krajši sprehod po mestu, opazovali promet in se pogovarjali o prometnih znakih. Policist nas je poučil tudi o ravnanjih v nekaterih situacijah v prometu (nepravilno parkiranje na prehodu za pešce).

Na sprehodu smo se igrali igro Mali detektiv, s katero smo ob pomoči policista opozarjali voznike na nepravilno ravnanje v prometu (nepravilno parkiranje avtomobilov ...). Napise in risbe za igro smo izdelali sami.

RISANJE VARNE POTI V VRTEC

Z otroki redno hodimo na sprehode po mestu in se učimo pravilnega obnašanja v prometu (hoja po pločniku, hoja preko prehoda za pešce, uporaba odsevnih teles, pozornost pred in med prehajanjem prehoda za pešce). Tako smo na sprehodih spoznali varne poti, ki nas vodijo do vrtca. Otrokom, ki prihajajo iz mesta in dnevno prihajajo v vrtec peš ali s kolesom, pa so bile te poti že dobro poznane.

Varne poti v okolici našega vrtca smo si ogledali tudi na zemljevidu našega mesta in jih označili.

Na koncu smo varno pot v vrtec narisali še na papir. Posebej pozorni smo bili na risanje pločnikov in prehodov za pešce ter narisali svoj način prihoda v vrtec v času projekta. Risbe varnih poti v vrtec smo razstavili v prostoru pred igralnico in jih pokazali na ogled drugim otrokom vrtca.

OGLED LUTKOVNE PREDSTAVE MALI OJOJ – ENA ENA TRI

V času izvajanja igre *Beli zajček* in obiska policista v naši skupini smo si ogledali lutkovno predstavo z naslovom *Mali ojoj – Ena ena tri*. Lutkovno predstavo *Ena ena tri* je na podlagi besedila *Mali Ojoj* za preventivni projekt Policija za otroke napisala Svetlana Makarovič, izvajali pa so jo ustvarjalci gledališke skupine Lutke Zajec.

Lutkovna igrlica nam je predstavila tri samostojne zgodbe. Sporočilo vseh je bilo, da lahko vsi, tudi tisti majhni, ki so v stiski ali v nevarnosti, zavrtijo številko 113 in na pomoč bo prišel policist.

Obisk policista in sama vsebina lutkovne predstave je poklic policista predstavila v pozitivni luči. Opaziti je bilo, da so se otroci po teh dogodkih veliko bolj sproščeno pogovarjali o poklicu policista in njegovem delu.

DEKLAMACIJE IN PESMICE NA TEMO TRAJNOSTNE MOBILNOSTI

Naše dejavnosti sta obogatili pesmica Mire Voglar *Kolesarska* in deklamacija *Vlak* Slavka Juga. Ker pa tudi sami radi ustvarjamo, smo sestavili svojo deklamacijo z naslovom *Hodim peš*:

Hodim peš

Hodim peš v naravo,
hodim peš za zabavo.
Hodim po travi, pesku in cesti,
varno po pločniku s starši vsak dan.

Grem na sprehod in igrišče,
pa k frizerju in v bazen,
vedno čez prehod za pešce,
včasih pa na sladoled.

Tako razgibam mišice,
roke in telo,
srček dela tika-taka,
bije prav lepo.

SPOZNAVANJE PREVOZNIH SREDSTEV

Po pogovoru o prevoznih sredstvih, ki pozitivno vplivajo na okolje, in ogledu prispevka z naslovom *Lepši svet – Promet*, smo se odločili, da spoznamo tudi druga prevozna sredstva.

Tako smo poleg kolesa, skiroja, avtomobila, avtobusa in vlaka spoznali še tovornjak, letalo, toplozračni balon, ladjo in druga vozila. Pomagali smo si s slikovnim gradivom ter ogledom vozil. Vozila smo opazovali na sprehodih po mestu, na bližnjem parkirišču, ob različnih priložnostih. Udeležili smo se tehničnega dne na temo prometa in prometne

varnosti, ki ga je organizirala Osnovna šola, katere del smo. Na predstavitvenih delavnicah smo spoznali starodobni avtomobil, reševalno in policijsko vozilo ter gasilski tovornjak.

Poučili smo se tudi o različnih vrstah prometa in izdelali plakat s sličicami vozil, ki so udeležene v vodnem, cestnem in zračnem prometu.

VOŽNJA Z AVTOBUSOM

Na podlagi pogovorov o načinih prihodov v vrtec smo opazili, da večina otrok pride v vrtec peš ali pa se pripelje z avtomobilom. Ker se veliko otrok še nikoli ni peljalo z avtobusom ali vlakom, smo se odločili, da v letošnjem šolskem letu pridobimo izkušnjo vožnje z avtobusom. Tako smo se odpeljali na izlet do odmaknjene vasi Zakojca, v kateri je bil rojen slovenski pisatelj in pesnik France Bevk.

Vožnja z avtobusom je bila za nas lepo doživetje, izkušnja sopotništva pa je pripomogla k prijaznejšemu ravnanju do okolja.

IZDELAVA OKOLJU PRIJAZNIH PREVOZNIH SREDSTEV

V času projekta smo izdelali različna prevozna sredstva, s katerimi prihajamo v vrtec na trajnosten način in smo pri tem aktivni. Na pobudo otrok smo izdelali še druga prevozna sredstva, ki so tudi trajnostno naravnana. Za izdelavo smo uporabili različne tehnike in materiale (karton, škarje, voščenske, tempera barve, svinčnik, lepilo, čopič, papir, volno, plastične pokrove, orehove lupine, plastelin, zobotrebce, filc). Izdelali smo:

- kolo (ogrodje iz kartona, pobarvano z voščenkami, kolesa iz odpadnih zamaškov),
- skiro (ogrodje iz kartona, pobarvano s tempera barvami, kolesa iz kartona – na njih nalepljena vrvica iz volne),
- vlak (ogrodje iz kartona, porisano z voščenkami),
- toplozračni balon (košara sestavljena iz trakov

barvnega papirja, balon narejen iz lepljenke),

- barčico (orehova lupina, napolnjena s plastelinom, na zobotrebce plapolata jadro iz filca) in
- pešca (opremljen z odsevnimi sredstvi – trak, kapa, rutka).

SPRETNOSTNA VOŽNJA S KOLESI IN SKIROJI

Ob vsakodnevnem gibanju na prostem smo se večkrat preizkusili v vožnji s kolesom in skirojem. Za to spretnostno dejavnost smo uporabili šolsko igrišče, ki je pokrito z asfaltno površino.

Za urjenje vožnje s kolesom in skirojem smo si pripravili postaje s poligoni. Postajam so bila dodeljena kolesa oziroma skiroji. Otroci, razdeljeni po skupinah, so se vozili po poligonu ter po določenem času na znak vzgojiteljice zamenjali postajo.

Omogočanje spretnostnih voženj v vrtcu in otroško zadovoljstvo ob vožnji s kolesom in skirojem je otroke še dodatno spodbudilo, da so k projektu pristopili aktivno.

Zaključek

V današnjem času starši zaradi različnih razlogov otroke vse pogosteje vozijo v vrtec z avtomobilom in vse manj prihajajo v vrtec peš ali na drug, bolj trajnosten način. Najpogostejši vzroki za to so pomanjkanje časa, večja oddaljenost od vrtca, doje-manje poti do vrtca kot nevarne in neugodne vremenske razmere.

Zavedati se moramo, da z uporabo bolj trajnostnega načina premikanja prispevamo k manjšemu številu avtomobilov na cesti in pred vrtci ter s tem pripomoremo k večji varnosti otrok v prometu in manjši onesnaženosti zraka.

Viri:

Bahovec in drugi (1999): *Kurikulum za vrtce*. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in Zavod RS za šolstvo.
Vir 1: Trajnostna mobilnost. Priročnik za vzgojitelje v vrtcih, 2. spletna izdaja. Ljubljana: Ministrstvo za infrastrukturo in prostor (2013). Dostopno na <http://sptm.si/gradiva/>, 11.11.2019.